

Paikallisen sopimisen edistäminen

Suuntaviivat uudistukselle
15.2.2024

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Mitä on paikallinen sopiminen?

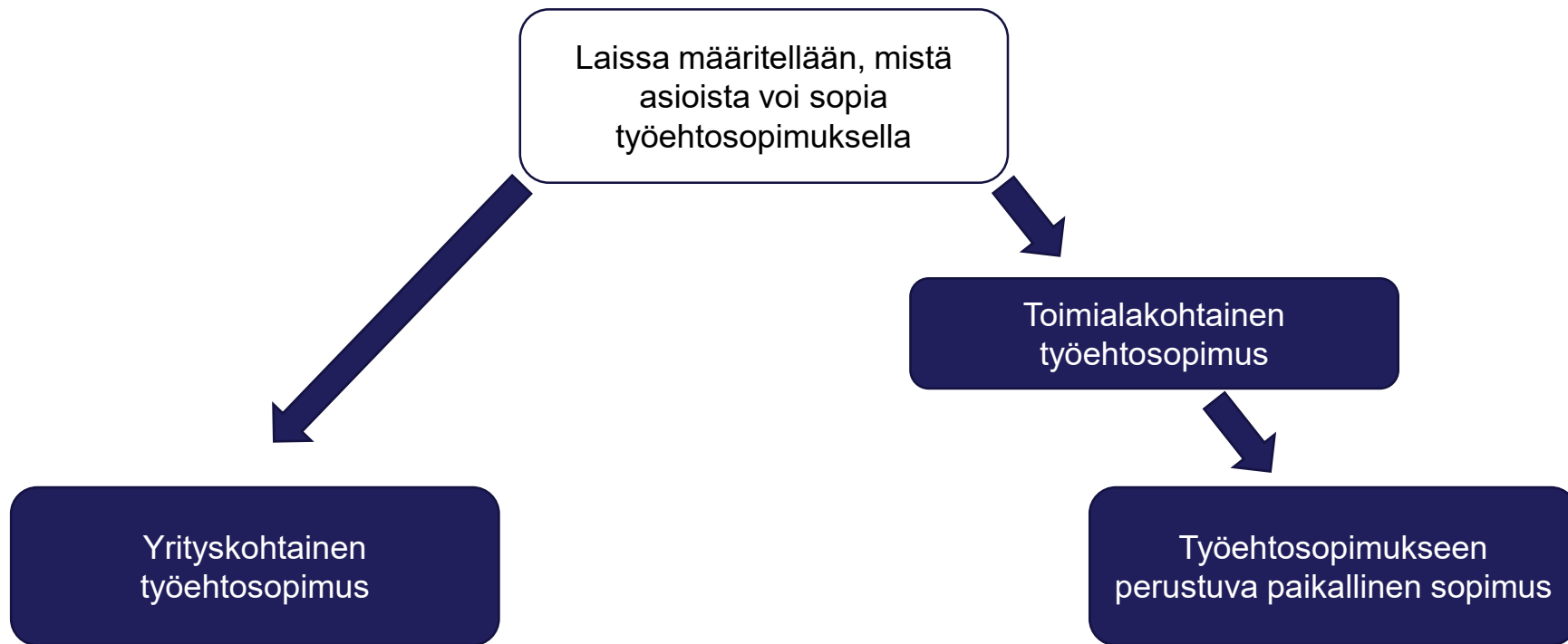
- Paikallinen sopimus on työpaikkatasoinen kollektiivinen sopimus
 - Se ei ole työnantajan ja työntekijän välinen sopimus
 - Sopimuksen osapuolia ovat työnantaja ja henkilöstö
 - Sopimus tehdään yleensä edustajien välityksellä
 - Oikeus tehdä paikallinen sopimus jostakin asiasta perustuu
 - Työlainsäädäntöön (esim. työaikapankin käyttöönottoa koskeva sopimus)
 - Toimialakohtaiseen työehtosopimukseen
- ➔ Paikallisen sopimisen rajat määritellään työlainsäädännössä tai työehtosopimuksessa

Tavoitteena edistää paikallista sopimista

- Paikallisen sopimisen taustalla tarve huomioida työpaikkakohtaisia olosuhteita ja osapuolten tarpeita työehtojen määräytymisessä
 - Työlainsäädäntö ja toimialakohtaiset työehtosopimukset ovat yleisiä. Ne eivät välttämättä mahdollista erityistarpeiden huomioon ottamista.
- Paikallinen sopiminen voi parantaa tuottavuutta, toiminnan joustavuutta ja tuloksellisuutta
 - Taustalla yhteinen intressi sopimuksen tekemiseen.
- Tavoitteena mahdollistaa paikallinen sopiminen tasapuolisesti riippumatta:
 - onko työnantaja työnantajaliiton jäsen
 - onko henkilöstö valinnut luottamusmiestä

Lakiesityksessä tarkoitettut paikalliset sopimukset

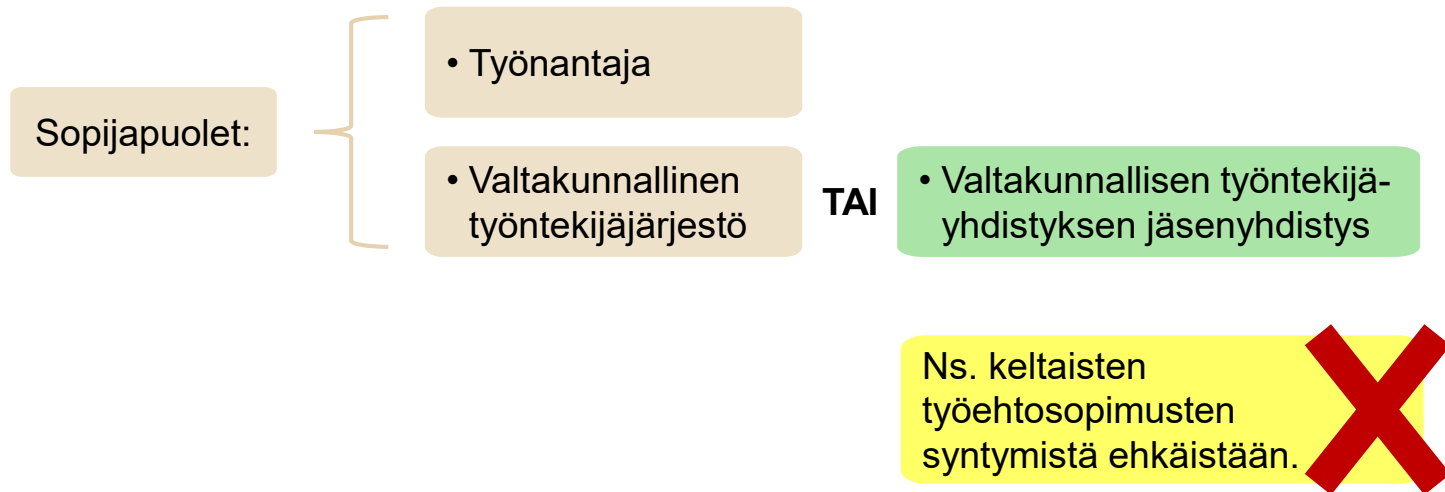

Muutos 1: Mahdollisuus sopia yrityskohtaisella työehtosopimuksella laista poiketen

- Voimassa olevan lain mukaan valtakunnallisella työehtosopimuksella voi sopia toisin monista työlainsäädäntöön liittyvistä säännöksistä
 - Valtakunnallinen työehtosopimus on sopimus, jonka sopijapuolina ovat valtakunnalliset työmarkkinajärjestöt.
- Jatkossa vastaavat sopimismahdollisuudet ulotettaisiin yrityskohtaisiin työehtosopimuksiin. Sopijapuolina:
 - yksittäinen yritys
 - valtakunnallinen työntekijäliitto tai tämän jäsenyhdistys

Muutos 1: Mahdollisuus sopia yrityskohtaisella työehtosopimuksella laista poiketen

Muutos 2: Henkilöstön edustaminen luottamusmiehen puuttuessa

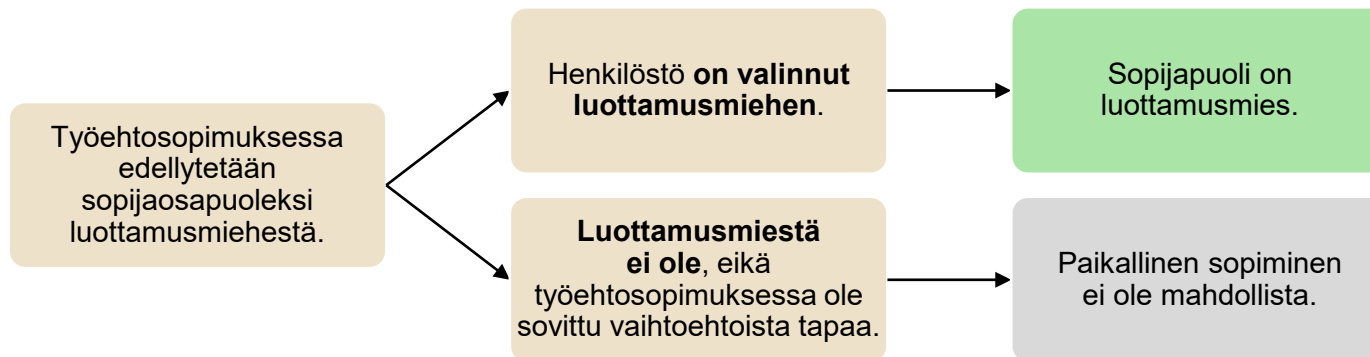

- **Lähtökohtana**, että henkilöstön edustus paikallista sopimusta tehtäessä määräytyy työehtosopimuksen mukaisesti.
- **Toissijaisesti**: Jos työehtosopimuksessa tarkoitettua edustajaa (esim. luottamusmiestä) ei ole, noudatetaan työehtosopimuksessa sovittua vaihtoehtoista tapaa, jos sellaisesta on sovittu.
- **Viimesijassa** sopimus voidaan tehdä luottamusvaltuutetun kanssa tai henkilöstön kanssa yhdessä.
- Järjestäytynyttä ja järjestäytymätöntä työmarkkinakenttää kohdeltaisiin samalla tavalla.

Muutos 2: Henkilöstön edustaminen luottamusmiehen puuttuessa

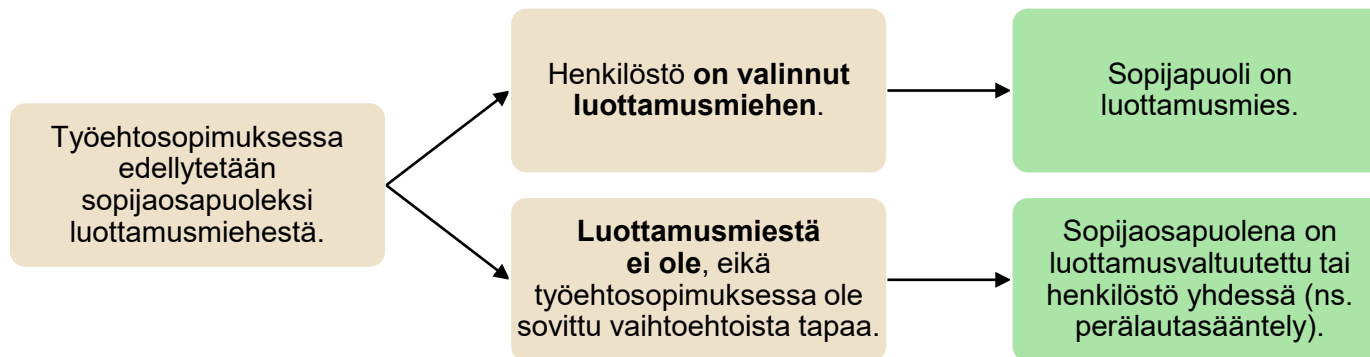
Nykyisin

Muutos 2: Henkilöstön edustaminen luottamusmiehen puuttuessa

Uudistuksen jälkeen

Muutos 2: Henkilöstön edustaminen luottamusmiehen puuttuessa

- Menettelytavat, kun paikallinen sopimus tehdään TES:n osapuolta koskevasta vaatimuksesta poiketen:
 - 1) Paikallista sopimusta tehtäessä on noudatettava TES:n menettelytapaa koskevia määräyksiä lukuun ottamatta henkilöstön edustajaa koskevia vaatimuksia.
 - 2) Työnantajan on annettava toiselle sopijapuolelle sopimuksen tekemiseksi tarpeelliset tiedot.
 - 3) Työnantajan on varattava henkilöstölle riittävä harkinta-aika sopimusta neuvotellessa ja tilaisuus käsitellä sopimuksen merkitystä keskenään.
- Sopimus on molemmin puolin irtisanottavissa 3 kuukauden irtisanomisajalla, jollei lyhyemmästä irtisanomisajasta ole sovittu.

Muutos 3: Keltaisten työehtosopimusten estäminen

- Työehtosopimuslakia ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että työntekijäyhdistyksen tarkoitusta arvioitaessa huomioitaisiin yhdistyksen muodollisen tarkoituksen lisäksi yhdistyksen tosiasialliset päämäärät ja toiminta.
- Muutoksen tarkoituksena on varmistaa, että työehtosopimuksina pidetään vain sellaisia sopimuksia, joissa sopijapuolet aidosti edustavat työnantaja- ja työntekijäpuolta.

Muutos 4: Luottamusvaltuutetun valmiuksia paikalliseen sopimiseen parannettaisiin

- Jos luottamusvaltuutettu toimisi henkilöstön edustajana paikallisia sopimuksia tehtäessä, työnantajan olisi edistettävä tämän valmiuksia toimia ao. tehtävässä.
- Valmiuksien edistämisvelvoite koskee luottamusvaltuutetun osaamista ja työpaikan toimintaympäristön tuntemusta.
- Luottamusvaltuutetulla on luottamusmiehen suojaa vastaava suoja.

Muutos 5: Yleissitovuuskenttää koskevat paikallisen sopimisen kiellot poistetaan

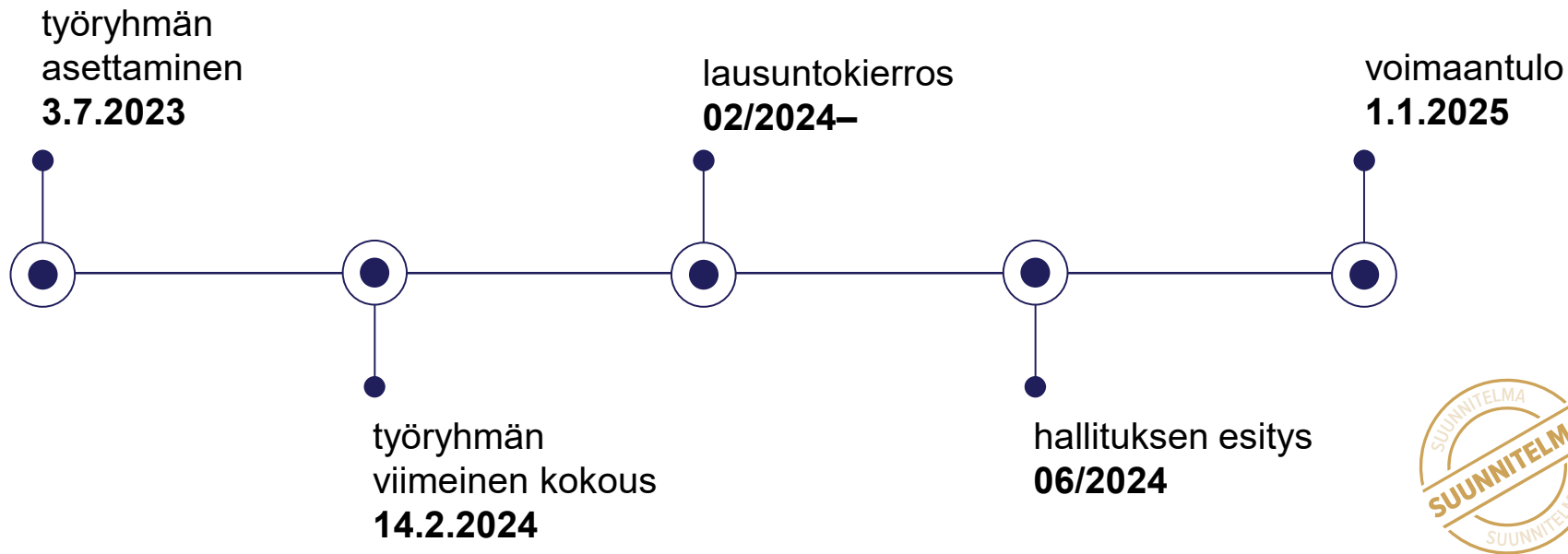
- Voimassa olevan lain mukaan yleissitovuuskentässä ei saa tehdä paikallisia sopimuksia:
 - jotka perustuvat työehtosopimuksessa olevaan kelpuutukseen; ja kun
 - kelpuutuksen käyttäminen merkitsee työlainsäädännön puolipakottavasta säännöksestä poikkeamista.
- Mahdollisuuteen tehdä paikallisia sopimuksia yleissitovuuskentässä liittyy muutoinkin epävarmuutta.
- Paikallisen sopimisen kiellot poistetaan ja laissa säädettäisiin nimenomaisesti mahdollisuudesta tehdä myös yleissitovuuskentässä paikallisia sopimuksia.

Oikeussuojakysymykset

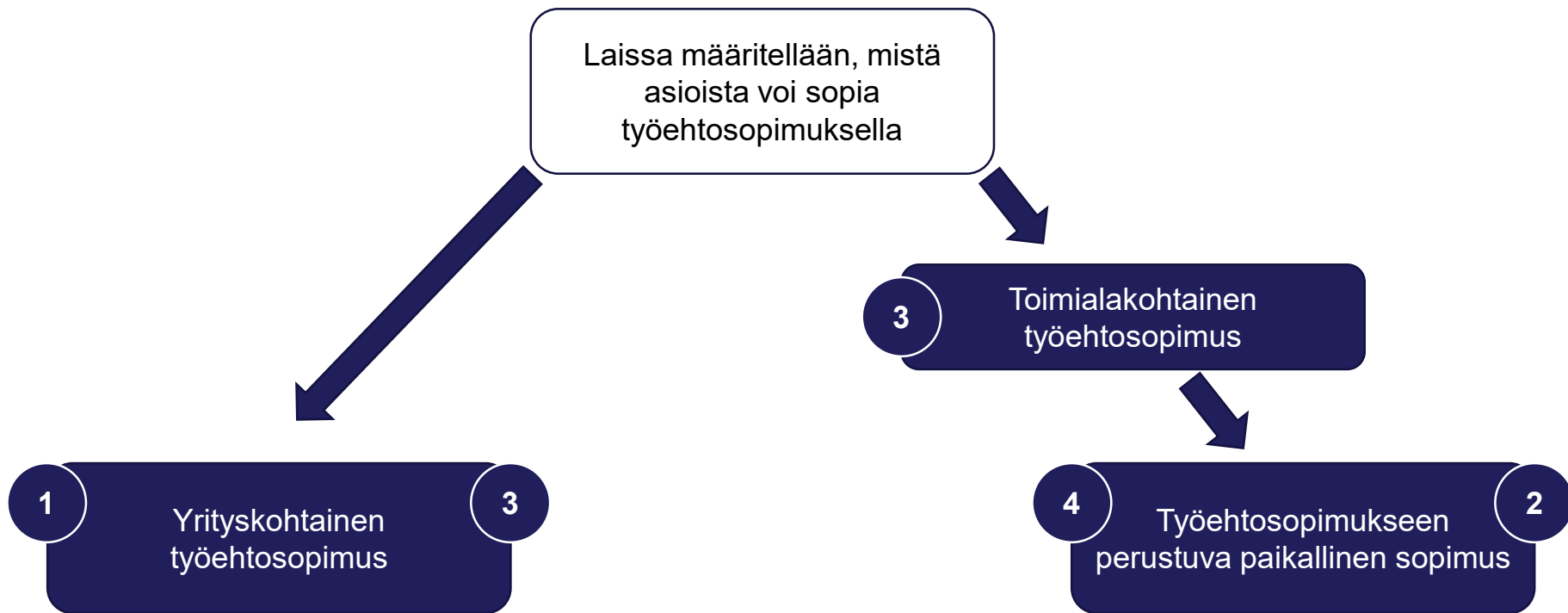

- Oikeussuoja (valvonta ja riitaisuuden ratkaisu) perustuisi voimassa olevaan lakiin.
- Järjestäytyneen kentän osalta liitot valvovat työehtosopimusten ja niiden nojalla tehtyjen paikallisten sopimusten noudattamista. Riitaisuudet ratkaistaan työtuomioistuimessa.
- Järjestäytymättömässä kentässä työsuojeluviranomainen valvoisi, että paikallinen sopimus pysyy lain ja työehtosopimuksen sallimassa raamissa. Riitaisuudet ratkaistaan yleisessä tuomioistuimessa.

Miten valmistelu etenee?

Lakiesityksessä tarkoitettut paikalliset sopimukset

Kiitos!